

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Autoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 663. Quis sit effectus substitutionis exemplaris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

parentes iis faciant. dum verò quidam ex iis ante vitium animi vel corporis fecerunt sibi testamentum, illud per post superveniens vitium non infirmatur. *L. 18. L. 20. §. 4. ff. qui testam. fac. possunt.* Lauterb. *l. c.* adeoque in iis saltem quò ad bona illorum propria substitutio hæc locum non habet. E contra liberis illegitimis pater substituere nequit. *L. 10. §. 6. ff. de vulg.* Hahn *in ff. eod. num. 8.* Bardil. *de subst. d. ., th. 14.* Lauterb. §. 39. atque ita pater naturalibus ex concubina natis substituere nequit; cum Imperator *cit. L. 9. c. de vulg.* utatur nomine filii, quod naturali non competit juxta *L. 6. ff. qui sui & alien. juris.* & his tantum substitui possit à patre, quibus legitimam debet. *cit. L. 9.* quam non debet naturalibus juxta *L. 27. §. 28. c. de inoff. testam.* Secus tamen est in matre, qui naturalibus substituere potest. *L. 29. §. 1. ff. de inoff. testam.* injustis tamen & ex damnato concubitu natis liberis neque pater, neque mater substituere potest per *novel. 74. c. fin. & novell. 89. c. fin.* Lauterb. *l. c. §. 40. in fine.*

3. Resp. ad tertium: nequeunt parentes exemplariter substituere quasvis indifferenter personas, sicut possunt in substitutione pupillari, sed certum ordinem in iis substituendis servare debent; cum substitutio pupillaris fundet se in patria potestate, exemplaris in humanitate Lauterb. *l. c. §. 44.* ordo verò servandus hic est ut, si illi, quibus substituitur liberos habeant, hi primò substituendi sunt, cuiuscunque sint gradus, sive nati, sive nascituri Muller. *ad ff. de vulg. th. 34. Lit. a.* sed, qui nati sunt, sint sanæ mentis. Lauterb. *l. c.* non tamen filii adoptivi illius, qui postea incedit in furorem, necessariò sunt substituendi. tum quò respectu patris sint extranei; tum quò illis relinquere legitimam necessariò non sit. Muller. *l. c. Lit. b.* idem dicens de arrogatis. Licet autem sufficiat unum vel aliquot vel omnes substitui juxta *cit. L. 9.* quia tamen substitui unum alterumve nimis durum videtur; cum calamitas patris & furor non debeat privare ceteros portione ipsi naturà debita, Bachov. *ad Trentl. vol. 2. d. 11. th. 10. Lit. e.* aliosque dd. communiter sentire, omnes esse substituendos, ait Lauterb. *l. c.* verum non apparere, qualiter sententia hæc arduissima cum *cit. L. 9.* conciliari queat, dicit apud eundem Stryck, si autem illi descendentes non habeant, substituendi necessariò sunt eorum fratres, intellige propriè tales j quales quia non sunt patruales dum quandoque fratres vocantur, necessariò substituendi non sunt. Muller. *l. c. Lit. y.* cum aliis fratribus tamen annumerantur sorores. *L. 35. ff. de pactis & quamdiu hæc supersunt, non liceat substituere alium; ita etiam, ut licet statuto patruus furiosus admittatur ab intestatò unà cum furiosi sorore; nihilominus sola soror sit substituenda; & si cum ea substitutus esset patruus, hujus portio accresceret sorori. Bardil. *de subst. Justinian. th. 20.* Muller. *cit. Lit. y.* substitui autem possunt ex fratribus, ut dictum de filiis, unus vel certi vel omnes juxta *cit. L. 9.* ita quidem, ut pater substituere teneatur fratres germanos & consanguineos; mater germanos & uterinos & non consanguineos. Negat tamen apud Lauterb. Stryck, in hoc casu patrem posse excludere matrem filiorum mente captorum; & vice versa substituendo fratres, idem tenent Bald. *in cit. L. 9. c. de vulg. num. 35. in fin.* Gomer. *L. 1. var. resol. c. 6. num. 7.* & alii apud Muller. *ad Struv. in ff. de vulg. th. 34. Lit. e.* contrarium tenentibus Trentac. *de subst. p. 3. c. §. num. 12.* Ludvvel. *de ult. vol. p. 314.* Struv. ad Muller. *LL. cit.* eò*

quò Imperator in *cit. L. 9.* nullam planè mentionem parentum, sed solum filiorum & fratrum substituendorum fecerit. Ad hæc in substitutione pupillari excludatur mater à successione juxta *L. 8. §. 5. c. de inoff. testam.* adeoque nil obstat, quò minus idem dicatur in substitutione quasi pupillari, Denique deficientibus etiam fratribus, ad nulles alias certas personas substituendas tenentur parentes, sed pro libitu substitui possunt quicumque substitutionis capaces extranei, ita ut etiam illis viticus à matre rectè substituatur. Lauterb. *cit. §. 44.* Muller. *l. c. Lit. y.*

4. Resp. ad quartum: in cæteris modis substituendi exemplariter idem est, qui substituendi pupillariter, ita ut licet non requiratur certa verborum formula, debeat tamen per modum institutionis fieri verbis civilibus directis, in quo differt à substitutione commissoriam non tamen necesse est exprimi causam substituendi faciendo mentionem expressam furoris vel amentia; cum eo ipso, quò furioso vel amenti alius substituatur, præsumatur substitutio exemplaris, ubi tales substituuntur, quales juxta. *L. 9. c. de impub. & al. sub.* substitui debent. ita Covar. *de testam. c. 16. §. 6. num. 9.* Menoch. *L. 4. præsump. 49. num. 2.* Zasius *ad L. ex factò. ff. de vulg. num. 35.* His tamen non obstantibus, quin fieri possit expressa mentio de amentia. V. g. filio meo furioso substituo cajum. vel etiam expressa conditione. V. g. filium furiosum heredem instituo, & si hæres erit, & in furore decesserit, illi substituo cajum. quæ tamen verba addi necesse non est; cum tacite subesse credantur, plures istiusmodi formulas vide apud Muller. *l. c.* Item requiritur, ut parens prius faciat sibi testamentum instituendo filium furiosum, & dein filio, quem scit non recasurum in potestatem alterius. Item ad formam illius spectat, quò debeat hæreditas testatoris adiri. & quidem si sit hæreditas matris vel alterius extranei per furiosi curatorem juxta *L. 7. §. 3. c. de furiosi curatore.* Si verò sit hæreditas patris, ipso jure adita intelligatur. *cit. L. 7. §. 2.* cum suis ipso jure sit hæres, & non tam acquirat hæreditatem, quàm retineat legis potestate sibi debitam. §. 2. *Inst. de hered. qualitat. & different.* Muller. *l. c. Lit. a.*

Quæst. 663. Quis sit effectus substitutionis exemplaris?

Resp. effectus ferè eosdem habet, quos substitutio pupillaris; nimirum ut conditione existente nempe si liberi furiosi hæredes existerint, & in eo morbo decesserint, substitui non tantum testari, sed etiam prædictis personis succedere possint jure hæreditario in omnibus bonis ab iis acquisitis undecunque. Covar. *l. c. num. 10.* Bart. *in L. ex factò. c. de vulg. num. 30.* Ludvvel. *p. 2. c. 2. de ult. volunt.* Lauterb. §. 45. Reiffenst. *h. t. num. 588.* cum communi. Arg. *L. 9. c. de impub. & al. subst. §. 1. inst. de pupil. subst.* Item ut sicut pupillaris, & exemplaris contineat tacitam vulgarem, ac proinde in casu, quo filius hæreditatem non adit, substitutus nihilominus capiat bona. Zasius *tr. de success. c. 3.* Ludvvel. *l. c. Schneidev. L. 2. tit. 16. §. de exempl. subst.* quos citat & sequitur Reiffenst. *l. c.* An verò effectus quoque substitutionis exemplaris sit, ut vi illius excludatur mater à successione in bonis filii furiosi etiam quò ad legitimam sicut excluditur per pillarem à successione in bonis filii impuberis, controvertunt AA. de quo vide

vid. dicta. *g. preced. resp. 3.* citatosque pro utraque sententia AA.

Quest. 664. Qualiter expirat substitutio exemplaris.

Resp. primò in genere : in quibus casibus expirat seu cessat vera pupillaris substitutio, in iisdem etiam expirare substitutionem quasi pupillarem, cum communi dd. tradunt. Zalius. *tr. de subst. c. 3. vers. septima partic.* Barry. *l. 5. tit. 9. Stru. in ff. de vulg. th. 37. Lit. y.* Muller. *ibid.* Resp. Secundò in specie: expirat agnatione sui hæredis, siue dum filio amenti post substitutionem nascitur proles legitima. *l. 43. ff. de vulg.* Muller. *l. c.* Lauterb. *l. c. §. 46.* fecus, si nascatur ei proles illegitima. *§. 2. Inst. de hæred. qual. & differ. junct. l. 9. c. de natural. liber.* Muller. *l. c.* nisi substitutio facta sit à matre filii amenti. Arg. *l. 19. ff. de stat. hom. Add. in compend. subst. tr. in præud. p. 4. q. 1.* Muller. *l. c.* Tertiò infirmatione testamenti principalis. *§. 5. Inst. de vulg.* Muller. Lauterb. *LL. cit.* Quartò, si cedente substitutionis die, substitutus factus est incapax, vel tiam ante institutum hæredem insipientem mortuus fuerit. *l. 59. §. 6. ff. de hæred. institut. l. 91. ff. de acquir. hæred.* Quintò, si furiosus tempore lucidi in ter valli faciat, uti potest, testamentum; eum eo ipso, quòd tale testamentum valeat, necesse sit substitutionem ei contrariam evanescere. Mantic. *de coniect. ult. vol. l. 1. tit. 16. n. 26. Zal. eod. l. ex facto. ff. de vulg.* Ludvvel. *l. c.* Arg. *cit. L. ex facto.* Sextò ac præcipuè, si institutus ab amentia aliàve infirmitate reddente incapacem testandi liberatus fuerit. *§. 1. Inst. de pupill. subst. reconvalescentiã tamen non solum ad breve tempus, sed stabiliter, vel saltem ad notabile tempus post mortem substituents duratura; cum tali casu cesset causa finalis hujus substitutionis redeunte potestate condendi testamentum.* Perez. *in eod. de impub. subst. n. 39.* Haunold. *de 7. & 7. tr. 7. n. 121.* Mantic. *l. c. n. 24.* Menoch. *l. 4. præsum. 10.* Secus si statim aut ad breve tempus relabatur in pristinam infirmitatem; tunc enim non tam censetur extincta substitutio, quàm cessare solum ad tempus, ac veluti suspendi. Gomes. *Tom. 1. var. c. 6. num. 7.* Covar. *de testam. c. 16. §. 6. num. 11.* Menoch. *l. c. præsump. 50. num. 6.* Jalon. *in L. ex facto ff. de vulg. num. 43.* Zal. *l. c.* quamvis, siue ad breve, siue ad longum tempus duret reconvalescentia, non omnino esse extinctam substitutionem asserant alii. quam sententiam veriorẽ & receptiorem apud Muller. *l. c. Lit. ß.* dicunt Vasq. *de success. progr. Tom. 2. §. 17. num. 48.* Sichard. *ad l. 9. c. de vulg.* Barry. *l. 5. tit. 9. num. 3.* distinguit etiam hoc ipsum de redeunte infirmitate. Bardil. *d. de subst. Justinian. & Lauterb. cit. §. 46.* ita ut si redeat viventibus parentibus testatoribus, non censetur extincta substitutio; eo quod illa à morte testatoris vires accipit. quod indubitatim dicunt Bardil. *l. c.* Bachov. *ad Treutl. vol. 2. d. 11. th. 10. Lit. F.* Secus; si redeat post mortem parentum.

Quest. 665. Quid & quotuplex sit substitutio militaris?

Resp. ad primum: substitutio hæc (quæ & privilegiata dicitur, quia militi ex speciali favore utpote causa impulsiva concessa. *l. 15. ff. de vulg. junct. l. 1. ff. de testam. milit.* Lauterb. *§. 47.* & hinc tanquam exorbitans extendenda non est ad milites togatos, puta Doctores, Advocatos, nisi fortè in hofico existentes. Tabor. *de subst. c. 5. th. 7.*) explicatius describi potest, quòd sit substitutio, quã milites etiam de bonis non castrensibus & extra castra

R. P. Lear. Jur. Can. Lib. III.

testamentum condens, cuius à se instituto potest verbis directis substituere alium in casum, quo institutus decesserit, siue adjecto tempore, siue indefinitè. Struv. *in ff. de vulg. th. 38.* Dicitur primò: *quã miles;* intellige verè & realiter talis, id est probatus ab eo, qui jus probandi habet nempe magistro militum. *l. 1. c. qui milit. poss. l. 17. c. de remiss. juratus,* hoc est, sacramento militari obstrictus. *l. 13. §. 2. ff. eod. l. 11. de testam. milit.* Cinctus. *l. 25. 38. 42. ff. eod.* relatus in numeros, id est, certas exercitus partes certo militum numero constantes, puta legiones, centurias, cohortes &c. *l. 2. c. hæred. decur. L. ult. de testam. milit. l. 35. §. 1. l. 42. ff. eod.* etiam stipendiarius: *l. 2. c. de his qui non impl. stip.* quæ omnia militibus nostri temporis conveniunt, ut Muller. *ad Struv. l. c. Lit. ß.* cum Duaren. *ad tit. de testam. milit.* Dicitur secundò: *etiam de bonis non castrensibus;* non tamen non nisi de bonis, quæ instituti ex testamento substituentis sunt consecuti. *l. 5. ff. l. 6. c. de testam. milit.* Lauterb. *l. c. §. 49.* Dicitur tertio: *extra castra,* neque enim necesse est, ut existens in castris condat testamentum. de quo vide dicta supra de *testam. milit.* sed neque præcisè requiritur, ut substituens sibi prius condat testamentum sibi que scribat hæredem, pro ut requiritur in substitutione pupillari, sed potest soli filio vel altari facere testamentum. *l. 15. §. penult. de testam. milit.* Muller. *l. c. Lit. y.* Lauterb. *l. c. §. 48.* quamvis hic addat, in casu hoc potius dicendam institutionem quàm substitutionem. Dicitur quartò: *curvis hæredi à se instituti;* siue is sit filius, isque pubes, etiam emancipatus, ex hæredatus. *l. 41. §. 4. §. ff. de testam. milit.* etiam scienter præteritus. *§. 6. Inst. de exhib. lib.* siue sit extraneus. Lauterb. *§. 49.* Dicitur quintò: *directò* siue verbis directis ad substitutum, quibus hic immediatè ab ipso testatore sine ministerio mediæ personæ, puta, instituti substituitur; per quod distinguitur à substitutione commissoria. Dicitur sextò: *in casum;* non specificando casum ullum, sed in genere, dicendo: in casum quo seu quoquo modo institutus decesserit. Dicitur denique: *siue adjecto tempore, siue indefinitè.* et si enim hæc substitutio ad certum tempus restringi à milite posset. V. g. dicendo Titius hæres esto, si Titius hæres erit, & decem anni effluxerint, Cajus hæres esto. *l. 15. §. 4. l. 19. §. ult. de testam. milit.* id tamen necesse non est; cum miles, uti ad certum casum. v. g. mortis, & conditionem, ita etiam ad certum tempus adstrictus non sit. Muller. *ad Struv. in ff. de vulg. th. 39.* De cætero formam certam verborum non requirit, potestque ea esse hæc aut similis: hæredem instituo Titium, eique, ubi decesserit, substituo Cajum.

2. Resp. ad secundum: dividitur in expressam & compendiosam. Arg. *l. 8. c. de impub. & aliis subst. à Treutl. vol. 2. d. 11. Lit. h. & Lauterb. §. 47.* quamvis secundum alios compendiosa non sit membrum præcisè dividens substitutionem militarem, sed sit specialis quædam species substitutionis, dum, ut Lauterb. *in ff. de vulg. §. 5.* præter militarem ex interpretatione & usu fori compendiosam extendunt ad paganos (quales dicuntur omnes, qui vel prorsus non, vel non verè sunt milites) ab iis verborum compendio factam; quin &, ut Muller. *l. c. th. 39.* ab omnibus aliis paganicæ substitutionis speciebus discernitur. Expressa est, quæ fit verbis expressis & claris. Compendiosa, quæ verborum generalitate quasi compendio omnes reliquas substitutiones, vulgarem, pupillarem, quasi pupillarem comprehendit. Brunem. *ad cit. l. 8. n. 8.* Lauterb. *l. c.* dum nimirum fit per verbum *quandoque*, dicendo. V. g. hæredem

Ppp

redem